

Handlingsplan för skolbibliotek 2026-2029

Fastställt av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt
barn- och utbildningsnämnden

Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Gäller 2026–2029

Ärendenr BUN 2025/65 GVN2025/375

Version 1.0

Handlingsplan för skolbibliotek 2026-2029

Innehåll

1. Inledning	3
2. Beskrivning av de olika verksamheterna	3
2.1 Bibliotek och förskola	3
2.2 Skolbibliotek i grundskolan	3
2.3 Gymnasiebibliotek.....	4
2.4 Vuxbiblioteket på Gotland.....	4
2.5 Folkhögskolebibliotek	4
3 Prioriterade utvecklingsområden.....	4
3.1 Förskolan	4
3.2 Grundskolan	4
3.2.1 Bättre bemannade skolbibliotek.....	5
3.2.2 Utbildning av biblioteksansvariga.....	5
3.2.3 Utveckla skolbiblioteksverksamheten	5
3.3 Gymnasiet.....	6
3.3.1 Utveckla samarbetet med andra biblioteksaktörer	6
3.3.2 Förbättra tillgängligheten och öka informationen till låntagarna	6
3.4 Vuxenutbildningen	6
3.4.1 Utveckla verksamheten.....	6
3.4.2 Förbättra tillgängligheten och öka informationen till låntagarna	7
3.5 Folkhögskolan	7
3.5.1 Främja läsutvecklingen inom gruppen kortutbildade.....	7
3.5.2 Fokus på Biblioteksmiljön.....	7
3.5.3 Organisation – ett strukturerat samarbete för högre målluppfyllelse.....	7

1. Inledning

Skolbiblioteken är en del av skolornas pedagogiska verksamhet och leds av rektor som sätter ramar och struktur för skolbiblioteksverksamheten. Personal i skolbiblioteken planerar verksamheten i samarbete med lärare och rektor så att det främjar alla elever/deltagares läsning, lärande, undervisning och medie- och informationskunnighet. Biblioteksverksamheten skall ingå i det ordinarie kvalitetsarbetet men för att tydliggöra och synliggöra bibliotekets verksamhet är det önskvärt att man sätter upp egna mål som kan utvärderas och utveckla verksamheten.

Handlingsplanen är en bilaga till Biblioteksplanen 2026-2029.

Handlingsplanen beskriver arbete med mål 1, 5, 6, 7, 8 och delvis mål 3 i Biblioteksplanen. Mål 2, 4 och delvis mål 3 omhändertas i samarbete med den egna skolenheten då det styrs av läroplan och kursplaner.

Skolbibliotek styrs huvudsakligen av skollagen och bibliotekslagen. Även 40 kap. 3 § i offentlighets- och sekretesslagstiftningen är exempel på relevant lagstiftning eftersom den behandlar sekretess gällande biblioteksverksamhet.

Enligt skollagen beslutar rektor kring den inre organisationen. Det är i enlighet med läroplanerna rektors ansvar att eleverna får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek samt att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Det ingår i huvudmannens ansvar att säkerställa att skolbiblioteksverksamheten lever upp till skrivningarna i skollagen och bibliotekslagen samt offentlighets- och sekretesslagens skrivningar om bibliotek.

Som pedagogisk ledare ser rektorn till att verksamheten i skolbiblioteket organiseras så att den är en integrerad del av skolans övriga verksamhet och möter elevernas behov och kunskapsutveckling samt att skolbibliotekets personal och övrig pedagogisk personal har möjlighet att samarbeta.

2. Beskrivning av de olika verksamheterna

2.1 Bibliotek och förskola

Förskolorna har inga egna bibliotek men kan besöka folkbibliotek eller grundskolebibliotek och låna där beroende på var förskolan ligger. Alla förskolor som har längre än 1 km till ett folkbibliotek erbjuds bokbussbesök cirka sju gånger per år. Förskolan köper in egna böcker och personalen har tillgång till digitala böcker genom Polyglutt. Förskolan erhåller statsbidrag för inköp av böcker. Tillsammans med folkbiblioteken och barnhälsovården deltar förskolan i Bokstartssamarbetet för att främja små barns språkutveckling.

2.2 Skolbibliotek i grundskolan

I alla regionens 30 skolor finns ett skolbibliotek. Tillgången på böcker är god men antalet personaltimmar är ofta lågt och endast några skolbibliotek har utbildad personal. Beroende på skolans storlek varierar utbudet och bemanningen. På två skolor finns integrerade folk- och skolbibliotek. Bokbestånden är anpassade för de elever som nyttjar dem och finns

sökbara i det gemensamma bibliotekssystemet Koha. Alla skolor har tillgång till självbetjäningsdator för utlån. De flesta skolorna erbjuder hemlån till eleverna.

Med den nya lagstiftningen gällande skolbiblioteken ökar kraven på bemanning och därför har också ett generellt statsbidrag till utökning av bemanning tillkommit. De gotländska skolbiblioteken har olika förutsättningar gällande bemanning men alla skall sträva efter likvärdighet och att jobba läsfrämjande och tillsammans med lärarna ansvara för att eleverna får kunskap i medie- och informationskunnighet. Skolan behöver hitta lösningar för att bemanna skolbiblioteken och rekrytera eller vidareutbilda personalen så att skollagens krav uppnås.

2.3 Gymnasiebibliotek

Gymnasiebiblioteket stödjer elevernas förmåga att självständigt söka, kritiskt granska och värdera information enligt läroplanens föreskrifter. Biblioteket är därmed en integrerad del av gymnasiets pedagogiska verksamhet och fungerar som en pedagogisk resurs i elevernas kunskapsutveckling. Gymnasiebiblioteket bidrar till en läsfrämjande kultur, med särskilt fokus på att tillgodose behoven hos elever med läs- och skrivsvårigheter genom ett tillgängligt och anpassat mediebestånd. Bibliotekets utformning och tjänster utgår från elevers och lärares behov och önskemål. Gymnasiebiblioteket är en funktionell verksamhet, inte enbart ett fysiskt rum eller en samling medier.

2.4 Vuxbiblioteket på Gotland

Vuxbiblioteket är, liksom hela vuxenutbildningen, en verksamhet i ständig rörelse och utveckling. När vuxenutbildningens utbud och inriktning växer och omformas behöver biblioteksverksamheten anpassas efter nya målgrupper av elever, studenter och pedagoger, och deras olika behov. Inriktningen för perioden är att utveckla biblioteksverksamhet och mediabestånd mot tre nya inriktningar inom vuxenutbildningen: Lärcentrum för högskolestuderande, anpassad utbildning, Ungvux.

2.5 Folkhögskolebibliotek

Gotlands Folkhögskolas fysiska bibliotek finns på Hemse då den allmänna linjen är lokaliserad dit. Biblioteket vänder sig till deltagare och personal. Biblioteket i Hemse folkhögskola är bemannat två dagar i veckan men är tillgängligt för sina målgrupper alla dagar. Deltagare hänvisas också till folkbiblioteken. Folkhögskolans bibliotek lånar även från gymnasiebiblioteket. I Fårösund finns ett rumsbibliotek utan personal. Folkhögskolan behöver satsa på att främja läsutveckling för gruppen kortutbildade och genom samarbete med andra biblioteksformer utveckla biblioteket för högre måluppfyllelse.

3 Prioriterade utvecklingsområden

3.1 Förskolan

Hitta vägar att motivera vårdnadshavare och barn att ta del av böcker för att ge alla barn en bra start inför skolan

3.2 Grundskolan

Vi vill genom denna biblioteksplan/handlingsplan ge skolbiblioteksverksamheten ute i skolorna en plan för att utvecklas och svara upp mot den nya lagstiftningen som träder i kraft 1 juli 2025.

3.2.1 Bättre bemannade skolbibliotek

För att kunna erbjuda bra skolbiblioteksverksamhet och uppfylla de nya lagkraven behöver bemanningstiden utökas i de flesta skolbiblioteken. Andelen personal som för uppdraget har lämplig utbildning bör öka.

Aktiviteter:

- Sprida kunskap om vad bemannade skolbibliotek kan betyda och bidra med.
- Hitta bra lösningar i samarbete mellan olika skolor och med folkbiblioteken.
- Ge fortbildning och utbildning till befintlig personal så de kan utvecklas
- Söka efter personal med lämplig utbildning
- Ha årlig statistik så vi ser att det går åt rätt håll.

3.2.2 Utbildning av biblioteksansvariga

Vi behöver ge utbildning till de som jobbar i våra skolbibliotek utifrån behov och önskemål.

Aktiviteter:

- Göra en inventering av utbildningsbehovet.
- Göra en utbildningsplan för perioden i samförstånd med rektorerna
- Ta del av fortbildning via Skolverket eller andra aktörer
- Satsa på utbildning inom läsfrämjande, medie- och informationskunnighet
- Samordna utbildning med folkbiblioteken och den regionala biblioteksverksamheten.

3.2.3 Utveckla skolbiblioteksverksamheten

- Genom ett kontinuerligt samarbete med rektor och övrig skolpersonal samt bra utbyte mellan skolbiblioteksansvariga kan vi utveckla skolbiblioteken. Skolans storlek och bibliotekens bemanning gör att man får hitta olika lösningar beroende på förutsättningar, vad gäller läsfrämjande och medie- och informationskunnighet.

Aktiviteter:

- Ge biblioteksansvariga och skolläda möjlighet att delta i nationella arenor för biblioteksfrågor för att omvärldsbevaka och utveckla vad skolbiblioteken kan göra.
- Arbeta för att skolbiblioteket får utrymme att informera och samarbeta med övrig personal vad man kan hjälpa till med och hur man fördelar ansvar för att alla elever skall få det som har rätt till.
- Arbeta för att vi skall ha ett aktivt utbyte av arbetssätt och idéer mellan de olika skolbiblioteken, både på möten och i skolbiblioteksgruppen.
- Samarbeta kring inköp för att hjälpa de mindre enheterna

- Att sätta upp egna mål för varje skolbibliotek som blir en del av skolans årliga kvalitetsarbete

3.3 Gymnasiet

Gymnasiebiblioteket ska vara ett väl integrerat kunskaps- och informationscentrum. Genom systematiskt samarbete mellan bibliotek, lärare, förstelärare och skolläda- ning ska arbetet med läskompetens, informationskompetens samt källkritik och AI stärkas som pedagogiska resurser för att stödja elevernas måluppfyllelse. Bibliotekets tjänster ska vara tillgängliga för alla elever oavsett förutsättningar.

3.3.1 Utveckla samarbetet med andra biblioteksaktörer

Utveckla verksamheten genom erfarenhetsutbyte, samverkan och kompetensutveckling.

Aktiviteter:

- Delta i nätverksträffar varje läsår med Region Gotlands läsfrämjande aktörer.
- Etablera regelbundet erfarenhetsutbyte med folkbibliotek och andra skolbibliotek.
- Genomföra minst ett studiebesök per läsår vid andra bibliotek, med dokumenterad reflektion och förbättringsförslag.
- Inleda ett samarbetsprojekt med minst en extern biblioteksaktör kring läs- och informationskompetens eller AI och källkritik.

3.3.2 Förbättra tillgängligheten och öka informationen till låntagarna

Öka elevernas kännedom om bibliotekets resurser och säkerställa att bibliotekets fysiska och digitala tjänster är tillgängliga för alla.

Aktiviteter:

- Tillsammans med folk- och vuxenbiblioteket vidareutveckla en användarvänlig och tillgänglig webbportal (KOHA).
- Säkerställa att webbportalen är digitalt tillgänglig och testas med elevgrupper,
- Skapa och sprida en årlig informationskampanj om bibliotekets resurser via skolans kommunikationskanaler (hemsida, infoskärmar, mentorstid).
- Skapa effektiva och ständigt utveckla rutiner för ut- och inlåning av läromedel.
- Genomföra en elevundersökning varje vårtermin om hur bibliotekets tillgänglighet och stöd upplevs (målvärde: minst 80 % nöjdhet).

3.4 Vuxenutbildningen

3.4.1 Utveckla verksamheten

Utveckla biblioteksverksamhet och mediabestånd mot tre nya inriktningar inom Vuxenutbildningen:

- Lärcentrum för högskolestuderande
- Anpassad utbildning

- Ungvux

3.4.2 Förbättra tillgängligheten och öka informationen till låntagarna

Vuxbiblioteket kommer tillsammans med folk- och gymnasiebiblioteket på Gotland att utveckla en användarvänlig webb-portal inom det gemensamma webbprojekt KOHA

3.5 Folkhögskolan

3.5.1 Främja läsutvecklingen inom gruppen kortutbildade

Då våra deltagare oftast är inom gruppen kortutbildade vill vi göra en särskild satsning på att främja läsutvecklingen för gruppen.

Aktiviteter:

- Rådfrågande deltagarforum inför inköp för en breddning
- Genomföra Högläsningstunder i biblioteket
- Genomföra Boksamtal i biblioteket
- Kompetenshöjande insats

3.5.2 Fokus på Biblioteksmiljön

Vad är en gynnsam bildningsmiljö utifrån ett biblioteksperspektiv? Hur kan dialog blandas med tystnad, faktasök med skapande och gemenskap med avskildhet på en relativt liten och öppen yta?

Aktiviteter:

- Studiebesök
- Göra en plan för biblioteksmiljön i en flerstegsraket

3.5.3 Organisation – ett strukturerat samarbete för högre måluppfyllelse

Vi värdesätter att ha ett formellt och ett informellt samarbete mellan biblioteken inom GVN och även med folkbildningsbiblioteken.

Aktiviteter:

- Årlig träff mellan bibliotekarier inom GVN?
- Samordning kring inköp?
- Gemensam fortbildning
- Dialog folkbildningsbiblioteken